

นโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์

Credit Union Cooperative Policy in Thailand upon Democratic Principles of Cooperative

วีระโชติ ชุณหะรุ่งโรจน์¹, ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร²

จิตาภา ธีรศิริกุล³ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์⁴

Veerachot Chunrunroj¹, Chanchai Chitlaoarporn²

Jidapa Thirasirikul³ and Wanlop Rathachatranon⁴

มหาวิทยาลัยสยาม

Siam University

E-mail: polsu@gmail.com

Received July 24, 2023; Revised September 27, 2023; Accepted September 30, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษานโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาประสิทธิผลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย และ 3) ศึกษาและเพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ โดยเป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mix Method) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเป็นบุคลากรของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่ได้รับรางวัลดีเด่น จำนวน 11 แห่ง โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือในการวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ด้านความสำเร็จในการดำเนินการและด้านคุณธรรม 5 ประการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาประสิทธิผลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ได้แก่ นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์ หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทย และภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์ นอกจากนี้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้น ได้แก่ 1. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการดำเนินการต่างๆ แก่สหกรณ์ โดยไม่

ควรออกกฎหมาย กฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของสหกรณ์ 2. สหกรณ์
เครดิตยูเนียน ต้องยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในการดำเนินการต่างๆ อย่างเคร่งครัด
3. ผู้บริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียน ต้องมีภาวะผู้นำตามหลักการบริหารจัดการที่ดี และ 4. นโยบาย
การพัฒนสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยต้องยึดมั่นตามหลักการประชาธิปไตย

คำสำคัญ: นโยบายการพัฒนสหกรณ์เครดิตยูเนียน ประเทศไทย; หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์

Abstract

This article aimed to 1) study the policy for the development of credit union cooperatives in Thailand according to the principles of cooperative democracy, 2) study factors affecting the policy for developing the effectiveness of credit union cooperatives in Thailand, and 3) study and to recommend a policy for the development of credit union cooperatives in Thailand according to the principles of cooperative democracy. It is a mixed method research (Mix Method). The population and sample group in this research are personnel of 11 outstanding credit union cooperatives with a sample group of 400 people. The research tools are questionnaires and Interview form the statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation and structural equation analysis

The results showed that Policy for the development of credit union cooperatives in Thailand according to democratic principles there is an important component. Operational success and 5 virtues of credit union cooperatives the factors affecting the policy to develop the effectiveness of credit union cooperatives in Thailand are cooperative promotion policies. Principles of cooperative democracy in Thailand and leadership in the cooperative system in addition, the policy recommendations for the development of credit union cooperatives are as follows: 1. The government should provide support to the cooperative's operations and should not issue laws, rules or regulations that hinder the cooperative's operation. 3. Credit union cooperative executives must have leadership in accordance with good management principles and 4. Credit union development policies in Thailand must adhere to democratic principles.

Keywords: Credit Union Cooperative Policy in Thailand; Democratic Principles of Cooperative

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงความเป็นมาของคำว่า “สหกรณ์เครดิตยูเนียน” ในเบื้องต้นนั้น พบว่าที่มาและพัฒนาการของการก่อตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้นเริ่มต้นขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ.1852 (พ.ศ. 2395) ที่ประเทศเยอรมัน (Schwettmann, 2012) เมื่อประเทศไทยได้มีความสัมพันธ์กับประเทศทางตะวันตกมากขึ้น รัฐบาลไทยในสมัย พ.ศ. 2457 ได้พยายามริเริ่มนำเอาระบบสหกรณ์หาทุนแบบของไรฟ์ไฟเซ่น มาทำการจัดตั้งระบบสหกรณ์หาทุนที่ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2459 โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้” ซึ่งก็คือสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทยนั่นเอง สหกรณ์นั้นใช้หลักและวิธีการคล้ายกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน และรู้จักในนามสหกรณ์หาทุน

สหกรณ์เครดิตยูเนียน เริ่มเป็นที่รู้จักเมื่อมีนักพัฒนาในกลุ่มคริสต์ชนนิกายโรมันคาทอลิก ได้จัดการสัมมนาเรื่อง “การพัฒนาเครดิตยูเนียน” ขึ้นในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2505 จากนั้นจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาสลับห้วยขวาง ในชื่อว่า “ศูนย์กลางเทวา” ได้ริเริ่มจัดตั้งกลุ่มเครดิตยูเนียนขึ้นในหมู่ชาวสลับแห่งนั้น เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2508 (ค.ศ. 1965) และใช้ชื่อว่า “กลุ่มเครดิตยูเนียนแห่งศูนย์กลางเทวา” มีสมาชิกเริ่มแรก 13 คน และได้รวบรวมเงินสะสมงวดแรกและค่าธรรมเนียม และค่าแรกเข้าจากสมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้มาจากการเก็บขยะและค้าขายเล็กๆ เป็นจำนวนเงิน 360 บาท กลุ่มเครดิตยูเนียนแห่งแรกของประเทศไทยนี้ ไม่เป็นที่ยอมรับของทางราชการในระยะเริ่มต้น จึงได้รับความอุปถัมภ์จากนักบวชในศาสนาคริสต์นิกาย คาทอลิก คือ บาทหลวงอัลเฟรด บอนแนงค์ (Alfred Bonningue) กับนายแพทย์ชวลิต จิตรานุเคราะห์ การเผยแพร่และส่งเสริมกลุ่มเครดิตยูเนียน ได้รับความสนับสนุนจากองค์การพัฒนาในกลุ่มคาทอลิก และองค์การเครดิตยูเนียนในต่างประเทศมากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้มีการเผยแพร่และส่งเสริมกลุ่มเครดิตยูเนียนมากขึ้น จึงมีการจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาเครดิตยูเนียน โดยอาศัยสำนักงานของสมาคมศูนย์กลางเทวา เป็นที่ทำการ และกลุ่มเครดิตยูเนียนศูนย์กลางเทวา ก็เป็นเสมือนโรงเรียนสอนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแก่นักพัฒนา และผู้ที่จะนำเอาไปจัดตั้งในสังคมของตน กระทั่งต่อมาคณะทำงานได้จัดตั้ง “ศูนย์กลางเครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย” ขึ้น เพื่อให้มีบทบาทหลักในการดำเนินงานเกี่ยวกับเครดิตยูเนียน 3 ประการ ได้แก่ 1) เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับเครดิตยูเนียน ตลอดจนวางแผน จัดการศึกษาเครดิตยูเนียน 2) เป็นหน่วยปฏิบัติการศึกษาเครดิตยูเนียน และ 3) เป็นศูนย์กลางประสานงานเพื่อพัฒนาเครดิตยูเนียนกับหน่วยงานราชการ ขบวนการเครดิตยูเนียนในประเทศ และประสานงานติดต่อสัมพันธ์กับองค์กรสากลและต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงหลักการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่สำคัญย่อมกล่าวได้ว่าเป็นการกำหนดขึ้นมาภายใต้ปรัชญาแห่งการร่วมมือกัน คุณค่าของความยุติธรรม ความเสมอภาคและการช่วยเหลือตนเอง ถึงแม้ว่าการปฏิบัติจะแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคของโลก แต่หัวใจของการ

ดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง ที่แสดงออกโดยการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับตนเองและชุมชน โดยยึดหลักการสำคัญได้แก่ 1) หลักแห่งประชาธิปไตย ที่เปิดรับสมาชิกทุกคน ที่เห็นคุณประโยชน์ และประสงค์จะเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในสหกรณ์เครดิตยูเนียน สมาชิกมีสิทธิมีเสียงเสมอภาคกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงาน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนเงินสะสม/ค่าหุ้น 2) หลักแห่งการบริการสมาชิก ด้วยการจัดบริการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกทั้งในด้านสังคม และเศรษฐกิจ หลังจากการจัดสรรเงินสำรองตามข้อบังคับและจ่ายเงินปันผลแก่สมาชิกแล้ว ส่วนเหลือที่เหลือนคงเป็นของสมาชิก เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก และ 3) หลักแห่งการบริการสังคม สหกรณ์เครดิตยูเนียน มุ่งที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาคนและสังคม เสริมสร้างความยุติธรรมแก่มวลสมาชิก และชุมชนที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งและดำเนินงานอยู่ เป็นต้น อย่างไรก็ตามกลับพบว่า การดำเนินการต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยต่างก็ประสบปัญหาที่แตกต่างกัน

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง “นโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในด้านนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาประสิทธิผลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ซึ่งย่อมนำไปสู่การนำเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ ให้ประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ ประกอบด้วย

1. เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาประสิทธิผลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาและเพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

ความหมายของสหกรณ์

การศึกษาวิจัยเรื่อง “นโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์” ผู้ศึกษาได้ทบทวนนิยามความหมายสาระสำคัญของคำว่า “สหกรณ์

(Cooperatives)” พบว่า คำว่าสหกรณ์นั้นถือเป็นองค์กรรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีที่มายุ่จากคำว่า “สห” มีความหมายว่า การรวมกัน ส่วนคำว่า “กรณ์” นั้นมีความหมายถึง การกระทำ ดังนั้นเมื่อนำคำว่า “สห” สนธิกับคำว่า “กรณ์” จึงมีความหมายว่า “การร่วมมือกันทำงาน” หรือ “การทำงานร่วมกัน” เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “สหกรณ์” ตามราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2550 ได้นิยามไว้ว่า สหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกรวมกันจัดตั้งขึ้น ด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือบริการตามความต้องการหรือผลประโยชน์อย่างเดียวกัน ของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ ออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์โคนม คณะบุคคลซึ่งรวมกัน ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามนิยามและการอธิบายความหมาย ของคำว่าสหกรณ์ตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 นิยามว่า คณะบุคคลซึ่งรวมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทาง เศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางนิยามความสำคัญกับศูนย์เรียนรู้การ สหกรณ์ขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (Co-operative Learning Centre) ได้ให้อธิบายว่า สหกรณ์ เป็นสมาคมที่มีความอิสระ และเป็นประชาธิปไตยด้วยการถูกกำกับโดยประชาชนผู้ที่เข้ามาร่วมกัน ใน ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้ตั้งอยู่บนหลักของการจัดการแบบมีส่วนร่วม การร่วมกัน ควบคุมโดยผู้ที่เข้าใช้บริการเหล่านั้นร่วมกัน ในสถานภาพที่เรียกว่า “สมาชิก (Member)”

จากข้างต้นสรุปได้ว่า สหกรณ์ นั้น หมายถึง องค์กรที่มีลักษณะที่เป็นอิสระในการดำเนินการ บริหารจัดการ โดยการจัดตั้งสหกรณ์ กระบวนการดำเนินการอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของสมาชิก สหกรณ์บนพื้นฐานของอุดมการณ์ ความคาดหวัง เป้าหมาย การมีส่วนร่วม และหลักการประชาธิปไตย ในการบริหารจัดการในองค์กร เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีนโยบายประสิทธิผลสหกรณ์เครดิตยูเนียน

การศึกษา “นโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการ ประชาธิปไตยของสหกรณ์” เมื่อทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับประสิทธิผลสหกรณ์เครดิตยูเนียน นั้น คำว่า ประสิทธิผล เป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายว่า การดำเนินงาน การบริหารงานขององค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรมากน้อยเพียงใด มีผลต่อการคงอยู่ ดำรงอยู่ เติบโตขององค์กรด้วยเช่นกันเมื่อพิจารณาถึงความหมายสำคัญของคำว่าประสิทธิผล (Effective) นั้น หมายถึง ประสิทธิผลเป็นการทำงานที่ได้ผลโดยสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ (Santiwong, 1992) องค์กรสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีคุณค่าจากสภาพแวดล้อมมา ใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนการดำเนินการขององค์กร โดย Gibson et al. (1982) ได้ให้นิยามความหมาย ของประสิทธิผลไว้ว่า เป็นเรื่องของการดำเนินการใด ๆ ด้วยทรัพยากรที่มีเพื่อมุ่งหมายจะได้รับ

ผลตามที่ต้องการบางอย่างให้เกิดขึ้น การกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าผลที่ได้รับตรงนั้น ตรง ครบถ้วน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อยเพียงใด โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิผลสำคัญ ได้แก่ การผลิต (Production) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ความพึงพอใจ (Satisfaction) การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) และการพัฒนา (Development) เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากที่ได้อธิบายดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับแนวคิดของสหกรณ์ ความหมายของสหกรณ์เครดิตยูเนียน แผนนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย และกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนแล้วนั้น จะพบว่าเป้าหมายสำคัญของสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 นั้นมีหลักการและอุดมการณ์สหกรณ์ คือ กลุ่มของคณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีอำนาจการดำเนินการสหกรณ์ ได้แก่ การดำเนินธุรกิจ เพื่อประโยชน์ของสมาชิก การให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก การขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการ การรับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น การให้กู้ ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจำนองหรือรับจำนำ ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิก หรือของสมาชิก การจัดให้ได้มาซื้อ ถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สิน หรือสิทธิการเช่าซื้อ จำนองหรือจำนำ ขายหรือ จำหน่ายด้วยวิธีอื่นใดซึ่งทรัพย์สิน การให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ และการดำเนินการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ/เนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ เป็นต้น

โดยแผนนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ในภาพรวมตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565–2569) แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาล นโยบายของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ นั้นมีวัตถุประสงค์วิสัยทัศน์สำคัญให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีความสามารถในการแข่งขัน สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ทำให้กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีคุณภาพชีวิตที่ดีทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม เป็นระบบ กลไกสำคัญเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน และสหกรณ์มีศักยภาพขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสมกับบริบทการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้จากแผนพัฒนาสหกรณ์(พ.ศ. 2563–2565) ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ (สนช.) ได้ให้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของสหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิตยูเนียนไว้ 4 ประเด็นที่สำคัญ คือ ประเด็นแรก การสร้างแนวทางในการบูรณาการ ความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการ วิธีการและอุดมการณ์สหกรณ์สู่สมาชิก, การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใสไปสู่วิธีปฏิบัติของกรรมการ เจ้าหน้าที่และสมาชิกสหกรณ์, การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์มีการพัฒนาการบริหารจัดการระบบสหกรณ์อย่างมืออาชีพ และประการสุดท้าย คือ สหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานอื่น ๆ จะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้ระบบสหกรณ์

สำหรับแนวนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาสหกรณ์ ประกอบด้วย การพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียน การพัฒนาคุณภาพบุคลากรทุกระดับ การเป็นศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ประกอบด้วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการเงิน จัดบริการและอำนวยความสะดวก สิ้นเชื่อที่มีประสิทธิภาพ การประชาสัมพันธ์ขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน การพัฒนาเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ความมั่นคงของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย และขบวนการ 8 การส่งเสริมธุรกิจสหกรณ์ การจัดสวัสดิการให้กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน และเอกภาพและสัมพันธภาพในขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน

หลักการสหกรณ์เครดิตยูเนียนสากล ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการ คือ

- 1) หลักแห่งประชาธิปไตย คือการควบคุมโดยระบอบประชาธิปไตยและความเป็นกลาง สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความเป็นกลางทางเชื้อชาติ สัญชาติ เพศ ศาสนา และลัทธิการเมือง
- 2) หลักแห่งการให้บริการสมาชิก คือการให้บริการแก่สมาชิกให้มีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคมของมวลสมาชิก มีการจัดสรรผลประโยชน์แก่มวลสมาชิก เพื่อที่จะส่งเสริมการสะสมทรัพย์ มีผลต่อสมาชิกตามความต้องการของมวลสมาชิก สร้างเสถียรภาพทางการเงินอย่างต่อเนื่องในการให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างกว้างขวาง
- 3) หลักแห่งเป้าหมายทางสังคม เพื่อให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องแก่สมาชิก การสร้างความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ เพื่อที่จะส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้สอดคล้องกับปรัชญาและแนวทางแห่งการรวมกัน สหกรณ์เครดิตยูเนียน การสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อจรรโลงและรักษาไว้ซึ่งอุดมการณ์และความเชื่อมั่น ที่จะพัฒนาคนและสังคม เสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สมาชิกและชุมชน

ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ

Ravasi and Schultz (2006) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การ คือ ชุดของสมมติฐานทางจิตที่ใช้ร่วมกันและการกระทำในองค์กรด้วยการกำหนดลักษณะการทำงานที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ต่างๆ

Robbins (2001) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การหมายถึง ระบบทุกอย่าง ที่ก่อให้เกิด ความเข้าใจร่วมกันในแนวทางปฏิบัติหรือ แนวทาง ในการดำเนินงานขององค์การและเปรียบเสมือนบุคลิกลักษณะขององค์การ

Chaiyaset (2009) ได้นิยามวัฒนธรรมองค์การ คือ วิถีชีวิตของกลุ่มคน ในองค์กรหนึ่งๆ ที่ประพฤติปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มคนนั้น ๆ และเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้องค์การดำเนินอย่างราบรื่นและยั่งยืน

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมองค์การ คือ แบบแผนหรือวิถีชีวิตขององค์การที่สมาชิกยอมรับและยึดถือปฏิบัติร่วมกันเป็นทั้งแบบแผนทางความคิดความเชื่อค่านิยมอุดมการณ์ขององค์การและเป็นแบบแผนทางการกระทำขององค์การและปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์การกล่าวคือถ้าหากหน่วยงานใดมีวัฒนธรรมองค์การที่ดี เช่น บุคลากรมีทำงานอย่างเต็มที่เน้นคุณภาพและมีความ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า สหกรณ์ หรือ Cooperatives นั้น การจัดตั้งสหกรณ์จึงมีความเป็นอิสระในการดำเนินการ/บริหารจัดการ โดยกระบวนการดำเนินการของสหกรณ์ต้องอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของสมาชิกสหกรณ์ บนพื้นฐานของอุดมการณ์ของสหกรณ์ที่มาจากสมาชิกกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ความคาดหวัง และสหกรณ์เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกันตามหลักการประชาธิปไตยในการบริหารจัดการในองค์กร ซึ่งมีพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายของรัฐในรับรองสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นต้นและวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่หลายคนยอมรับ และนำไปปฏิบัติจนสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของคนที่อยู่วัฒนธรรมเดียวกันได้ เช่น กำหนดเวลาทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาเงินทุน (ระดมเงินฝาก) ของบริษัทเงินทุนบางแห่งอาจมีการยืดหยุ่นเวลาเข้าทำงานให้สายกว่าพนักงานในฝ่ายอื่นได้บ้าง เพราะบางครั้งต้องไปพบลูกค้าก่อนเข้าบริษัท ดังนั้น จึงเป็นเรื่องราวที่คาดคะเนได้ว่าพนักงานในฝ่ายพัฒนาเงินทุนจำนวนหนึ่งอาจเข้าทำงานในบางวันสายกว่าพนักงานในแผนกอื่นของบริษัทนักมานุษยวิทยาในอดีต (ก่อนกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20) มีข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของวัฒนธรรมข้อหนึ่งว่าวัฒนธรรมเป็นค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของสมาชิกทุกคนหรือส่วนใหญ่ในสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mix Method Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ดำเนินการวิจัยเป็นหลัก โดยมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สนับสนุนการวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ทั้งนี้การเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากสื่อต่างๆ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ วารสาร หนังสือพิมพ์ งานเขียนของบุคคล งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการศึกษาเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นนำข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาพร้อมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสร้างกรอบแนวคิด

ขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากสมาชิก โดยการแจกแบบสอบถามไปยังสมาชิกของสหกรณ์ ทั้ง 11 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียนนักบุญเปโตร จำกัด, สหกรณ์เครดิตยูเนียนไทยฮอนด้า จำกัด, สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองห้าง จำกัด, สหกรณ์เครดิตยูเนียนเอ็น เอช เค สปริง จำกัด, สหกรณ์เครดิตยูเนียนหมอสว่างแคว้ง จำกัด, สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านทุ่งเลียบ จำกัด, สหกรณ์เครดิตยูเนียนเขื่อนเพชรโค้งข่อย จำกัด, สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ จำกัด, สหกรณ์เครดิตยูเนียนโพธิ์ลอยพัฒนา จำกัด, สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านช่อง จำกัด และสหกรณ์เครดิตยูเนียนศูนย์กลางเทวา จำกัด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลในทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงของสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structural interview) ตามกรอบประเด็นที่ได้วางไว้ เพื่อตอบปัญหาของการวิจัย และได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของงานศึกษา ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียนศูนย์กลางเทวา จำกัด กรุงเทพมหานคร, สหกรณ์เครดิตยูเนียนนักบุญเปโตร จำกัด จังหวัดนครปฐม, สหกรณ์เครดิตยูเนียนไทยอินย่าย จำกัด กรุงเทพมหานคร, สหกรณ์เครดิตยูเนียน เอ็น เอช เค สปริง จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ รวมถึงองค์การภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสหกรณ์เครดิตยูเนียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำความคิดเห็นมานำเสนอรายงานวิจัยโดยไม่ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ประชาชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้ง 11 แห่ง โดยเปิดตารางของ Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan (1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาด กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในขณะที่ประชาชนที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ได้รับรางวัล (ประธาน ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ เจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกอบรม และเจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสอบ) หน่วยงานภาครัฐที่

เกี่ยวข้อง (กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์) และนักวิชาการเกี่ยวกับสหกรณ์ (อาจารย์ภาควิชาสหกรณ์ และที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการสหกรณ์) โดยไม่ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลทุติยภูมิ (Data Collecting) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน ส่วนข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้ง 11 แห่ง หลังจากนั้น ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรับคืนแบบสอบถาม ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อดำเนินการต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีการเชิงนิรนัย (Deductive method) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบข้อมูลแล้วมากำหนดใส่รหัส ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล และใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และค่าวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) มาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลเสริมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

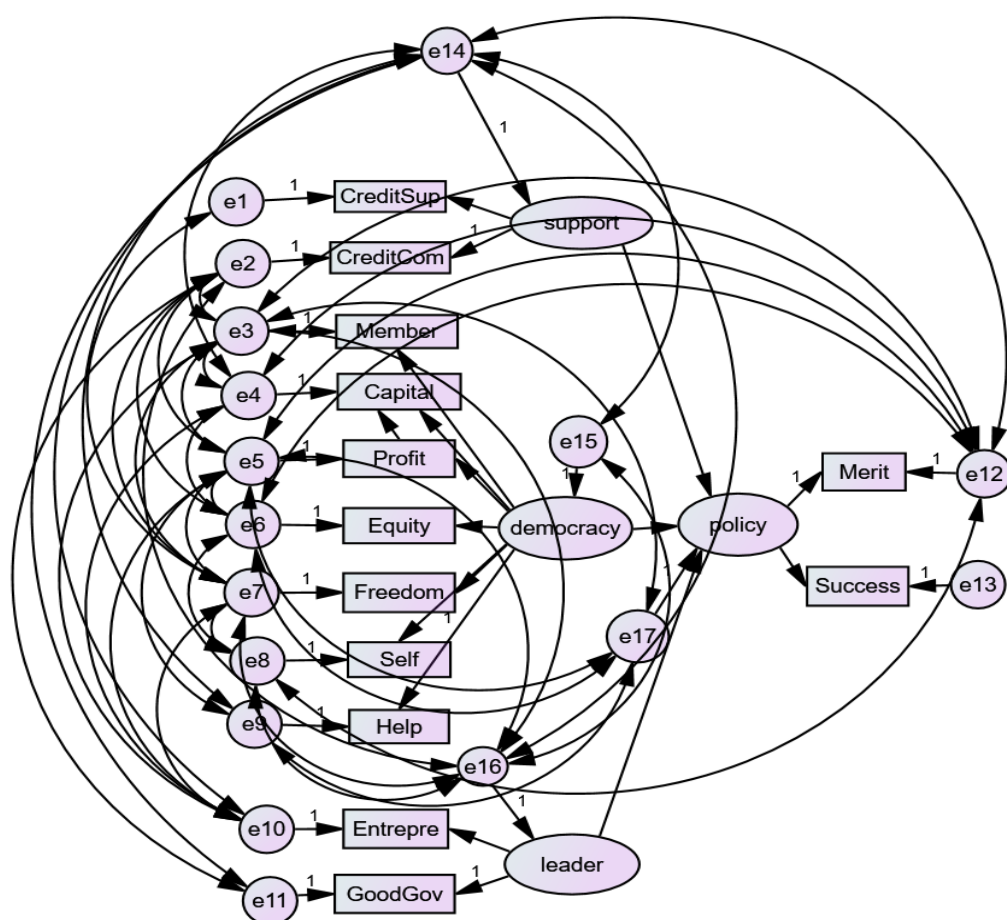
ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ 1 เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ พบว่า นโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ด้านความสำเร็จในการดำเนินการและด้านคุณธรรม 5 ประการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

วัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาระสิทธิผลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาระสิทธิผลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ได้แก่ นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์ หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทย และภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์

วัตถุประสงค์ 3 เพื่อศึกษาและเพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ โดยขอเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้น ได้แก่

1. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการดำเนินการต่างๆ แก่สหกรณ์ โดยไม่ควรออกกฎหมายกฏเกณฑ์ หรือข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของสหกรณ์
2. สหกรณ์เครดิตยูเนียนต้องยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในการดำเนินการต่างๆ อย่างเคร่งครัด
3. ผู้บริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียนต้องมีภาวะผู้นำตามหลักการบริหารจัดการที่ดี
4. นโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยต้องยึดมั่นตามหลักการประชาธิปไตย

Chi-square = 30.268, Degrees of freedom = 20, Probability level = .066 CMIN/DF = 1.513

ภาพที่ 2 แสดงการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน
แสดงตัวแปรนโยบายการพัฒนาเครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์

จากภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแปร กับข้อมูลเชิงประจักษ์ของสมการโครงสร้างตามสมมติฐานผ่านเกณฑ์ที่กำหนดให้ ที่จะสามารถยอมรับโมเดลสมการโครงสร้างได้ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากดัชนี ที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแปรกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ลำดับที่	ค่า	เกณฑ์	ค่าหลังปรับ	ผลการพิจารณา
1	$\chi^2 *$	$p > .05$	.066	ผ่าน
2	χ^2/df	$0.00 < \chi^2/df \leq 3$	1.513	ผ่าน
3	GFI	$0.90 < GFI \leq 1.00$	0.989	ผ่าน
4	AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	0.948	ผ่าน
5	RMSEA	$0.00 \leq RMSEA \leq 0.08$	0.036	ผ่าน

หมายเหตุ * ไม่ใช้ในการทดสอบ

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าความสอดคล้องระหว่างสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน กับสมการโครงสร้างภายหลังการปรับโมเดล ได้สมการมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตามเกณฑ์ทุกค่า โดยค่า Chi-Square = .066 Degrees of Freedom = 20 Probability Level = 0.066 CMIN/DF = 1.153 GFI = 0.989 และ RMSEA = 0.036 จะเห็นได้ว่า ค่า Probability Level มีค่ามากกว่า .05 และ CMIN/DF มีค่าน้อยกว่า 3 GFI มีค่าเท่ากับ .988 ซึ่งเข้าใกล้ 1.0 RMSEA มีค่าเท่ากับ .036 แสดงว่าโมเดลองค์ประกอบมีความเหมาะสม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงทั้ง 4 ตัวแปร พบว่า

1) นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์ มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศูนย์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการประชาธิปไตย 2) หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทย มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศูนย์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการประชาธิปไตย 3) ภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์ มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศูนย์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการประชาธิปไตย 4) นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทย 5) นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์

ตารางที่ 2 ค่าอิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย

เส้นทางอิทธิพล	ค่าอิทธิพล
นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์	.063
หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทย	.034
ภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์	.203

จากตารางที่ 2 แสดงค่าอิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่า นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย เท่ากับ .063

หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทยมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย เท่ากับ .034

ภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย เท่ากับ .203

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาศหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย เท่ากับ .063 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์ศึกษาประชาธิปไตย (Office of the Election Commission, 2021) ที่สะท้อนให้เห็นว่า หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

- 1) หลักความเสมอภาค ประกอบด้วย ความเสมอภาคทางการเมืองประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเท่าเทียมกัน
- 2) หลักสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ คือ สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรม หรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง
- 3) หลักนิติธรรม คือ การใช้กฎหมายเป็นหลักในการบริหารประเทศ บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้กฎหมายต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ
- 4) หลักการใช้เหตุผล คือ การใช้หลักเหตุผลมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และหากมีการตัดสินใจปัญหาด้วยการออกเสียงต้องยอมรับมติของเสียงข้างมาก แต่ต้องเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อย
- 5) หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง เช่น การออกเสียงประชามติ การเสนอถอดถอน ฯลฯ ทางอ้อม เช่น การเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตน

โดยหลักการเหล่านี้ต่างสอดคล้องกับวิธีการคิด การตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ ของ ขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน มาโดยตลอด อีกทั้งผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของนักวิชาการต่าง ๆ อาทิ Munsan and Sincharoonsak (2019) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อการ ปฏิบัติงานบัญชีและการเงินในสหกรณ์การเกษตร, Chutnitikun and Mungmuang (2020) ศึกษาเรื่อง การบริหารภาครัฐแนวใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการกำกับดูแลสหกรณ์เครดิตยูเนียน และ Pothavong et al. (2020) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำกัด เป็นต้น

ผลการศึกษาพบว่า หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทยมีอิทธิพลต่อนโยบาย การพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย เท่ากับ .034 ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดตามหลักสหกรณ์ของผู้นำแห่งเมืองรอชเดล ประเทศอังกฤษ เป็นผู้ก่อตั้งร้านสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2387 (ค.ศ. 1844) เป็นหลักสหกรณ์ที่ได้ปรับปรุงพัฒนามา มีหลักการในการดำเนินการ อยู่ 10 ประการ คือ

1) เปิดรับสมาชิกทั่วไป ผู้นำแห่งรอชเดล ต้องการที่จะให้สมาคมสหกรณ์ของตน เปิดรับบุคคล ทุกคน โดยเปิดให้บุคคลที่เข้าเป็นสมาชิกทีหลังก็มีฐานะเท่ากับสมาชิกที่เข้ามาก่อนแล้วหรือตั้งแต่ เริ่มตั้ง เขาต้องการให้มีมีความแตกต่างกัน ในเรื่องการเมือง ศาสนา และเชื้อชาติหลักข้อนี้จะขัดข้องอยู่ ก็แต่เฉพาะผู้ที่มีความประพฤติเลวเป็นคนไม่ดี ผู้เข้าเป็นสมาชิกจะต้องผ่านการคัดเลือกโดย คณะกรรมการดำเนินงาน

2) การออกเสียงหนึ่งคนหนึ่งเสียง ผู้นำรอชเดลเห็นว่า การออกเสียงควรจะคำนึงถึงบุคคล มากกว่าทุนหรือหุ้นที่เขาถือ โดยให้ยึดหลักว่าสมาชิกมีสิทธิออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียง ไม่คำนึงว่าจะมี ทุนเรือนหุ้นมากหรือน้อย

3) การค้าด้วยเงินสด รอชเดลกำหนดให้ร้านสหกรณ์ขายสินค้าด้วยเงินสด เพราะในระหว่าง การปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้น ในอังกฤษการซื้อขายสินค้าเชื่อมีแต่ทำให้กิจการทรุดโทรม

4) การให้การศึกษาแก่สมาชิก รอชเดลกำหนดให้มีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ แก่สมาชิก เนื่องจากกระแสนั้นมีผู้รู้เรื่องสหกรณ์น้อยมาก

5) ความเป็นกลางทางการเมืองและศาสนา ผู้นำแห่งรอชเดลมีความต้องการที่จะกัน เรื่อง การเมืองและศาสนาออกไปจากสหกรณ์ เพราะปัญหาเศรษฐกิจก็ยุ่งยากมากพอแล้ว

6) ไม่เสี่ยงภัยจนเกินไป เนื่องจากรอชเดลมีเงินทุนจำกัด จึงต้องดำเนินการโดยรอบคอบ นับว่า เป็นวิธีการที่ดี

7) จำกัดเงินปันผลแก่ทุนเรือนหุ้น รอชเดลเชื่อว่าผลตอบแทนแก่ทุนเรือนหุ้นควรจะจำกัด แนวคิดนี้ได้รับมาจาก โรเบิร์ต โอเวน คิดว่าร้อยละ 5 เป็นอัตราสูงสุด

8) การขายสินค้าตามราคาตลาด ปัจจุบันบางประเทศอาจจะปฏิบัติต่างกันไป เช่น ประเทศ สวีเดน ร้านสหกรณ์ขายตามราคาต้นทุนที่แท้จริงของสหกรณ์ ประเทศที่ปฏิบัติเช่นนี้มีเป็นส่วนน้อย

9) จำกัดจำนวนหุ้นที่สมาชิกถือ ผู้นำแห่งรอชเดล ไม่ต้องการให้สมาชิกผู้ใดควบคุมหุ้นส่วนใหญ่ของ สหกรณ์

10) การแบ่งเงินส่วนเกินตามส่วนแห่งธุรกิจ รอชเดล จ่ายเงินส่วนที่เหลือจากการดำเนินงานและปันผลหรือดอกเบี้ยให้เงินทุนเรือนหุ้นแก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกกระทำกับสหกรณ์

อีกทั้งผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ อาทิ Kwanthong et al. (2014) ศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน Somthi (2018) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้สมาชิกสตรีสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด และ Nonting and Phuthamma (2018) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการบริการสินเชื่อของสหกรณ์เครดิตยูเนียนจังหวัดเลย จำกัด เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย เท่ากับ .203 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หลักการสหกรณ์เช่นแนวทางการพัฒนาการสหกรณ์ยังคงยึดมั่นอยู่ในหลักการสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ (Jitlaooporn, 2022)

- 1) การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจและเปิดเผย
- 2) การดูแลสมาชิกเป็นไปตามหลักความเป็นประชาธิปไตย
- 3) สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและกิจการขององค์กร
- 4) ยึดหลักความเป็นอิสระในการดำเนินการ
- 5) จัดให้มีการศึกษา ฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสาร
- 6) มีการสร้างความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ต่างๆ
- 7) การตระหนักถึงชุมชน

ซึ่งหลักทั้ง 7 ประการข้างต้นถือเป็นแก่นกลางสำคัญ สำหรับการดำเนินการสหกรณ์ทั้งในระดับสหกรณ์ ชุมชน สหกรณ์ และสันนิบาตสหกรณ์ ที่จำเป็นต้องสร้างความตระหนักร่วมกัน

อีกทั้งแนวคิดของศูนย์สหกรณ์มหาวิทยาลัยวิสคอนซิล ได้เสนอแนวทางสร้างความสำเร็จให้แก่ระบบสหกรณ์ ไว้ว่า (Jitlaooporn, 2009) ประการแรก ต้องมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาทำงานร่วมกัน ประการที่สอง ต้องทำให้สมาชิกนั้นตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสหกรณ์และการสนับสนุนต่อสหกรณ์ ประการที่สาม การควบคุมกำกับกับการดำเนินงานยึดหลักการใช้วาระ กระบวนการแบบรัฐสภา และการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ประการที่สี่ การทำให้คณะกรรมการรักษาระบบการดำเนินงานให้ดี มีบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน ประการที่ห้า มีระบบบัญชีที่ดีและมีรายงานงบการเงินอย่างสม่ำเสมอ ประการที่หก มีการพัฒนาการฝึกกำลังร่วมและขยายเครือข่ายความสัมพันธ์กับสหกรณ์อื่น ๆ และประการสุดท้าย พัฒนานโยบายที่ชัดเจนให้มีความน่าเชื่อถือและปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ผู้นำหรือผู้บริหารของสหกรณ์เครดิตยูเนียน คือผู้ที่ มีบทบาทการนำที่สามารถนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้ อีกทั้งผล

การศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ Masamue (2020) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นเลิศของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย Uppatham, Phuratheeranrat and Suwanphusit (2021) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดสุรินทร์ และ Saeteng (2015) ศึกษาเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการกลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในเขตอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 นโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์

สรุป

จากการวิจัยเรื่องนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ประชาธิปไตย มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ด้านความสำเร็จในการดำเนินการและด้านคุณธรรม 5 ประการ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาประสิทธิผลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ได้แก่ นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์

หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทย และภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์ นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์ หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทย และภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์ ต่างมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย ตามหลักการประชาธิปไตย เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น ต่างเป็นหลักพื้นฐานในการดำเนินการให้สหกรณ์เครดิตยูเนียน สามารถบรรลุความสำเร็จในการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์สุขแก่สมาชิก ภายใต้วิธีการดำเนินการบนหลักการประชาธิปไตยในการพัฒนาองค์กรที่ตอบสนองต่อทั้งสมาชิกและสังคมโดยรวมในระดับต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนทางอ้อมแก่สหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเป็นหลักประกันความมั่นคงในการดำเนินการแก่สหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยเฉพาะการออกกฎหมายให้ความคุ้มครองสหกรณ์เครดิตยูเนียน
2. ภาครัฐไม่ควรออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎกระทรวงเกี่ยวกับการหักชำระหนี้เพื่อสงสยจะสูญ เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้นแตกต่างสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่สามารถหักเงินรายได้เป็นรายเดือน ซึ่งต้องชำระค่าหุ้นด้วยตนเองจึงมีฐานที่มาของการชำระค่าหุ้นที่แตกต่างจากสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีรายได้ประจำจากองค์กรที่ทำงานอยู่
3. ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ควรจัดกิจกรรมสัมมนาการและกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ให้บ่อยครั้งเพื่อสร้างความสามัคคีและพัฒนาขีดความสามารถการดำเนินการในขบวนการ
4. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ต้องเน้นถึงการพัฒนาองค์กรผ่านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความเข้าใจถึงการดำเนินการกิจกรรมของสหกรณ์ให้ถูกต้องและเหมาะสมตามกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์แต่ละแห่ง
5. การพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแต่ละแห่งมีความสำคัญมาก จึงต้องมีการดำเนินการทั้งจากภายในผ่านการเรียนรู้และบ่มเพาะถึงฐานคติที่ดีให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจ และศรัทธาต่อขบวนการสหกรณ์ และภายนอกองค์กรโดยการส่งบุคลากรเข้าไปเรียนรู้ถึงการสร้างความสำเร็จในการดำเนินการของสหกรณ์อื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. นโยบายการส่งเสริมการสหกรณ์ หลักการประชาธิปไตยของสหกรณ์ในประเทศไทย ภาวะผู้นำในระบบสหกรณ์ และนโยบายการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทยตามหลักการประชาธิปไตย จึงควรศึกษาตัวแปรในมิติอื่นๆ เช่น ลัทธิการเมืองแบบสังคมนิยม ยุทธศาสตร์ทางการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ พัฒนาการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เป็นต้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้แนวคิดเชิงสหวิทยาการเข้ามาต่อยอดในการสร้างกรอบแนวคิดอาทิ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และการจัดการ เป็นต้น มาเป็นตัวแปรแฝงในการวิจัยเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุมกับการอธิบายปรากฏการณ์ของการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ของไทยให้มากขึ้น

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบสหกรณ์เครดิตยูเนียนของไทยกับต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนของไทยให้ดียิ่งขึ้น

References

- Chutnitikun, N., & Mungmuang, S. (2020). New Public Administrative Approach of the Ministry of Agriculture and Cooperatives on Supervising Credit Union Cooperatives. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(5), 1833–1844. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/240547/166940>
- Jitlaoaporn, C. (2009). *Local administration*. Political Science Association of Kasetsart University.
- Jitlaoaporn, C. (2022). *Developing the vision of democratic leadership*. Siam University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Kwanthong, P., Adivadhanasit, C., Suyaprom, S., & Saikaew, S. (2014). Achievement of Management Cooperative Credit Union of Economic Sustainability of the Community North–East Upper in Upper Northeastern Thailand. *Journal of Graduate Studies Walaya Alongkorn Rajabhat University*. 8(1), 87–101. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/25660/21790>
- Munsan, S., & Sincharoonsak, T. (2019). Factors affecting accounting and financial operations of agricultural cooperatives in Thailand. *Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning*, 9(2), 65–76. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/e-jodil/article/view/230888/157141>
- Nonting, N., & Phuthamma, A. (2018). The quality loanservice of Loei province credit Union Co–Operative. *Research and Development Journal Loei Rajabhat University*, 13(44), 46–57. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru/article/view/140841/104370>
- Office of the Election Commission. (2021). *Journal of the Office of the Election Commission*, 15 September 2021. https://oer.learn.in.th/search_detail/result/217161

- Pothawong, N., Potiumong, P., Janyasupab, P., Nittayapongchai, N., & Sangkaew, P. (2020). Services development guidelines of Maejo University Thrift and Credit Cooperative Limited. *School of Administrative Studies Academic Journal*, 3(3), 19–32. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SASAJ/article/view/243094/168141>
- Ravasi, D., & Schultz, M. (2006). Responding to organizational identity threats: Exploring the role of organizational culture. *The Academy of Management Journal*, 49(3), 433–458.
- Robbins, S. P. (2001). *Organizational behavior* (9th ed.). Prentice Hall.
- Saeteng, T. (2015). Developing strategies for managing credit union cooperative groups in the Ban Na Derm district, Surat Thani Province. *Nakbutritat Journal*, 7(2), 144–160.
- Santiwong, T. (1992). *Organization and administration*. Thai Wattana Panich.
- Schwettmann, J. (2012). *Cooperatives – A global vision*. In Paper presented at a Symposium on “Perspectives for Cooperatives in Southern Africa” Friedrich Ebert Stiftung, Lusaka, Zambia, 20–21 August.
- Somthi, T. (2017). Strategy for promoting participation of women credit union members. In the management of the Credit Union Cooperative of Thailand Limited. *Academic Social Science Journal School of Social Sciences Chiang Rai Rajabhat University*, 10(3), 156–168.
- Uppatham, J., Phuratheeranrat, T., & Suwanphusit, U. (2021) Marketing mix factors affecting the decision to use credit services of credit union cooperative members in Surin Province. *Journal of Management Science Research Surin Rajabhat University*, 5(2), 73–87.